

Od pýchy k pokoře

Texty na tento týden

Daniel 4

Základní verš

„Vydal jsem rozkaz, aby ke mně byli uvedeni všichni babylónští mudrci, aby mi sen vyložili.“ (Da 4,3)

Pýcha se někdy považuje za první hřích. Z toho, co víme, můžeme předpokládat, že poprvé se projevila u Lucifera, který byl andělem v nebi. Bůh říká prostřednictvím Ezechiela: „Pro tvou krásu se stalo tvé srdce domýšlivým, pro svou skvělost jsi zkazil svoji moudrost, svrhnu tě k zemi, dám tě za podívanou králům.“ (Ez 28,17)

Pýcha tedy přivedla k pádu Lucifera a ten se nyní snaží pýchou „nakazit“ také lidi. Usiluje postavit je proti Bohu a svést je na cestu zkázy. Všichni jsme padlé lidské bytosti a naše existence závisí na Bohu. Všechno naše nadání a vše pozitivní, čeho díky němu dosáhneme, má svůj původ jen a jen v Bohu. Jak to, že jsme tedy tak troufalí, pyšní a namyšlení, když celá naše existence a všechno naše jednání by ve skutečnosti mělo být naplněno pokorou a skromností?

Nebúkadnesarovi trvalo velmi dlouho, než pochopil skutečný význam pokory. Nadpřirozený výklad snu a ani zjevení čtvrtého muže v ohnivě peci nezměnily jeho životní nasměrování. Teprve když mu Bůh odňal království a postavil ho téměř na úroveň zvířete, král zázračně rozpoznal své skutečné postavení a svou opravdovou (ne)důležitost.

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

PÝCHA PŘEDCHÁZÍ PÁD

¹Já, Nebúkadnesar, jsem spokojeně pobýval ve svém domě, pln svěžesti ve svém paláci. ²Viděl jsem sen a ten mě vystrašil. Představy ve snu na lůžku, vidění, která mi prošla hlavou, mě naplnily hrůzou.

¹⁷Strom, který jsi viděl, který rostl a sílil, až jeho výška sahala k nebi a bylo ho vidět po celé zemi, ¹⁸který měl nádherné listí a mnoho plodů, na němž byla potrava pro všechny, pod nímž bydlela polní zvěř a v jehož větvích přebývali nebeští ptáci, ¹⁹jsi ty, králi, který jsi rostl a sílil. Tvá velikost rostla, až dosáhla k nebi, tvá vladařská moc až na konec země. (Da 4,1.2.17–19)

Osobní studium

Přečti si text Da 4,1–30. Co se stalo králi? Co bylo příčinou těchto událostí?

Bůh dal Nebúkadnesarovi další sen, který tentokrát král nezapomněl. Jelikož však babylónští experti znovu selhali, Nebúkadnesar si pro vysvětlení významu snu předvolal Daniela. Král ve snu viděl velký strom, který dosahoval do nebe, a nebeskou bytost, která dala příkaz ke zničení koruny a větví stromu a k jeho pokácení. Zůstat měl jen pařez s kořeny a měla jej svlažovat nebeská rosa. Nebúkadnesara však musela znepokojovat ta část snu, v níž nebeská bytost říkala: „Jeho srdce ať je jiné, než je srdce lidské, ať je mu dáno srdce zvířecí, dokud nad ním neuplyne sedm let.“ (Da 4,13) Daniel rozpoznal vážnost poselství a velmi zdvořile vyjádřil

přání, aby se tento sen raději týkal králových nepřátel. Věrně však tlumočil poselství vyjádřené ve snu a vysvětlil, že sen se týká samotného krále.

Stromy jsou v Bibli velmi často symbolem králů, národů a království (Ez 17 a 31; Oz 14; Za 11,1.2 a L 23,31). Obrovský strom proto dobře vystihuje namyšleného krále. Bůh sice dává Nebúkadnesarovi vládu a moc, ale král si opakovaně není schopen uvědomit, že všechno, co má, pochází od Boha.

Zaměř se na text Da 4,27. Čím králova slova ukazují, že neporozuměl varování, které mu Hospodin adresoval?

Na pýše je velmi nebezpečné, že její vinou zapomínáme, jak jsme ve všem závislí na Bohu. A ve chvíli, kdy na to zapomeneme, se ocitáme na velmi nebezpečné duchovní půdě.

Aplikace

Čeho se ti dosud ve tvém životě podařilo dosáhnout? Můžeš být na to hrdý, aniž bys byl pyšný? Jak správně vyvážit hrdost a pýchu?

PROROKOVA VÝSTRAHA

Kěž se ti, králi, zalíbí má rada: Překonej své hříchy spravedlností a svá provinění milostí k strádajícím; snad ti bude prodloužen klid. (Da 4,24)

Osobní studium

Jaké varování dává v úvodním textu Daniel králi? Jaké výzvy mu adresuje? Proč? (Viz také **Př 14,31.**)

Daniel nejen vysvětluje králi sen, ale ukazuje Nebúkadnesarovi i způsob, jakým se z dané situace dostat – zanechat hříchů a ve velkém projevit dobročinnost a milosrdenství.

Nebúkadnesar vložil do budování Baby-lónu velké úsilí. Visuté zahrady, důmyslný systém zavlažovacích kanálů a stovky chrámů a dalších budov učinily z města jeden ze zázraků starověkého světa. Vybudování takové velkolepé nádhery však v sobě zahrnovalo i temnou stránku – vykořisťování otroků a zanedbávání chudých. Kromě toho, bohatství říše sloužilo jen k potěšení a uspokojení krále a jeho dvora. Pýcha bránila Nebúkadnesarovi nejen v uznání pravého Boha, ale jedním z jejích následků byla i nevšimavost k trápení lidí v nouzi. A protože Bůh vždy projevuje velkou péči o chudé a slabé, Daniel upozornil Nebúkadnesara

i na hříchy, kterých se dopouštěl zanedbáváním a prohlížením potřebných.

Pro Nebúkadnesara bylo toto poselství něčím zcela novým. Starozákonní proroci často varovali Boží lid před utlačováním chudých. Přehlížení nuzných byl jeden z hlavních hříchů, které přivedly krále k pádu.

Soucit s potřebnými je také jedním z hlavních projevů křesťanské dobročinnosti. A naopak, vykořisťování a zanedbávání chudých je vlastně útokem na samotného Boha. Péči o nuzné dáváme najevo, že Bůh je vlastníkem všeho. My tedy nejsme vlastníky, ale správci a hospodáři Božího vlastnictví.

Když druhým lidem sloužíme tím, co nám Bůh svěřil, vzdáváme Hospodinu úctu a uznáváme jeho panství a vládu. Skutečnost, že vše patří Bohu, má ovlivňovat hodnotu a také způsob používání materiálního vlastnictví. A právě v tomto ohledu Nebúkadnesar selhal. Podobný osud hrozí i nám, pokud neuznáme Boží svrchovanost nad našimi úspěchy a nebudeme tuto realitu projevovat i pomocí lidem v nouzi.

Aplikace

Jak vaše společenství prakticky prokazuje milosrdenství a dobročinnost? Jak jsi do této práce zapojen ty?

NEJVYŠŠÍ JE VLÁDCEM

³¹Když uplynuly ty dny, pozdvihl jsem já, Nebúkadnesar, své oči k nebi a rozum se mi vrátil. Dobrořečil jsem Nejvyššímu a chválil jsem a velebil Věčně živého, neboť jeho vladařská moc je věčná, jeho království po všechna pokolení. ³²Všichni obyvatelé země jsou považováni za nic. Podle své vůle nakládá s nebeským vojskem i s obyvateli země. Není, kdo by mohl zabraňovat jeho ruce a ptát se ho: „Co to děláš?“ (Da 4,31.32)

Osobní studium

Přestože byl Nebúkadnesar vyzýván, aby se kál a prosil o Boží odpuštění, jeho tvrdohlavá pýcha způsobila, že nebeský rozsudek se naplnil (Da 4,25–30). Právě když se král procházel ve svém paláci a chlubil se, co všechno dokázal, postihla ho duševní porucha nazývaná klinická lykantropie. Tento stav vede postiženého k tomu, že sám sebe vnímá jako zvíře a také se tak chová. Pacient často ani neumí přesně identifikovat, v jaké zvíře se změnil, je jen přesvědčen, že není ve správném těle, a chce být zvířetem.

Přečti si texty 2Kr 20,2–5; Jon 3,10 a Jr 18,7.8. Co tyto texty říkají o možnosti panovníka odvrátit předpovězený trest?

Naneštěstí se Nebúkadnesar musel poučit až z vlastních chyb. Když měl svou králov-

skou moc, nedokázal si uvědomit svou závislost na Bohu. Tím, že přišel o svou královskou moc a byl odkázán na to, aby žil jako zvíře, dal mu Bůh možnost uvědomit si jeho úplnou závislost na Nejvyšším. Bůh chtěl touto cestou naučit pyšného krále, že „nebesa mají moc“ (Da 4,23). Samozřejmě, v Božím plánu měl tento soud nad králem mnohem větší dosah, než je vyjádřeno v rozhodnutí nebeských bytostí: „V rozhodnutí nebeských poslů je rozsudek, výpovědi svatých je věc uzavřená. Z toho živí poznají, že Nejvyšší má moc nad lidským královstvím a komu chce, je dává; může nad ním ustanovit i nejnižšího z lidí.“ (Da 4,14)

Jinými slovy – trest, který dostal Nebúkadnesar, by měl být poučením pro každého z nás. Jelikož patříme do skupiny „živých“, měli bychom si jasně uvědomit, že „Nejvyšší má moc nad lidským královstvím“.

Aplikace

Proč je pro nás důležité pochopit, že „Nejvyšší má moc“? Jak by toto poznání mělo ovlivnit například způsob, jakým se chováme k lidem, nad kterými máme moc my a vůči nimž máme zodpovědnost?

POZVEDNUTÍ OČÍ K NEBESŮM

³¹Když uplynuly ty dny, pozdvihl jsem já, Nebúkadnesar, své oči k nebi a rozum se mi vrátil. Dobrořečil jsem Nejvyššímu a chválil jsem a velebil Věčně živého, neboť jeho vladařská moc je věčná, jeho království po všechna pokolení. ³²Všichni obyvatelé země jsou považováni za nic. Podle své vůle nakládá s nebeským vojskem i s obyvateli země. Není, kdo by mohl zabraňovat jeho ruce a ptát se ho: „Co to děláš?“ ³³Tou dobou se mi vrátil rozum a ke slávě mého království mi opět byla vrácena má důstojnost a lesk. Moje královská rada a hodnostáři mě vyhledali, opět jsem byl dosazen do svého království a byla mi přidána mimořádná velikost. (Da 4,31–33)

Osobní studium

Jak a proč se podle úvodních veršů změnila králova situace?

Bůh dovolil, aby Nebúkadnesara postihla neobvyklá choroba, ale nakonec ho uzdravil a vrátil mu jeho dřívější duševní zdraví. Je zajímavé, že ke změně došlo, když na konci proroctvím předpovědaných sedmi let nemocný král „pozdvihl své oči k nebi“ (Da 4,31).

„Celých sedm let byl Nebúkadnesar ostudou všech svých poddaných; byl ponížěn před zraky celého světa. Pak se mu opět vrátil rozum a on si uvědomil, že byl potrestán božskou rukou. Ve svém veřejném projevu otevřeně vyznal, že své původní postavení získal jen díky Boží milosti. Prohlásil: „Když uplynuly ty dny, pozdvihl jsem já Nebúkadnesar své oči k nebi a rozum se mi vrátil. Dobrořečil jsem Nejvyššímu a chválil jsem a velebil Věčně živého...“ (PK 520; OSU 196)

Je pravdou, že jestliže pozvedneme své oči k nebi, mohou nastat velké změny. Jakmile

se králi vrátilo jeho lidské vědomí, dal jasně najevo, že se poučil.

Tento příběh však není ani tak o Nebúkadnesarovi, jako o Božím milosrdenství. Král propásl tři předchozí šance, kdy mohl přijmout Boha Izraele za Pána svého života. Takové příležitosti měl, když rozpoznal mimořádnou moudrost čtyř mladých judských zajatců (Daniel 1), když mu Daniel vyložil jeho zapomenutý sen (Daniel 2) a když byli tři Hebrejci zachráněni z ohnivé pece (Daniel 3). *Pokud ho nevedla k pokoře ani zázračná záchrana mládenců z ohnivé pece, co jiného by mohlo přinést změnu do jeho života?* Navzdory panovníkově tvrdohlavosti mu Bůh dal čtvrtou příležitost, jejímž prostřednictvím nakonec získal královo srdce a Bůh Nebúkadnesara vrátil do jeho královského úřadu (Daniel 4). Jak ukazuje tento příběh, Bůh nám postupně dává do života různé příležitosti, aby nás zachránil a vybudoval si s námi ten správný vztah. Podobně o mnoho století později napsal apoštol Pavel, že Bůh chce „*aby všichni lidé došli spásy a poznali pravdu*“ (1Tm 2,4).

Aplikace

Jakými způsoby vedl k pokoře Bůh tebe? Co ses z těchto zkušeností naučil? Jaké změny potřebuješ v životě udělat, aby ses nemusel stejné lekce učit znovu a znovu?

POKORA A VDĚČNOST

³³Tou dobou se mi vrátil rozum a ke slávě mého království mi opět byla vrácena má důstojnost a lesk. Moje královská rada a hodnostáři mě vyhledali, opět jsem byl dosazen do svého království a byla mi přidána mimořádná velikost. ³⁴Nyní tedy já, Nebúkadnesar, chválím, vyvyšuji a velebím Krále nebes. Všechno jeho dílo je pravda, jeho cesty právo. Ty, kteří si vedou pyšně, má moc ponížit. (Da 4,33.34)

Osobní studium

Kající se král prohlásil: „Všichni obyvatelé země jsou považováni za nic.“ (Da 4,32) Na jakou důležitou věc svými slovy v daném kontextu upozornil?

Jak víme, že Nebúkadnesar opravdu ve vší upřímnosti přijal pravého Boha za svého Pána? Důležitým důkazem je skutečnost, že Nebúkadnesar je patrně autorem části, kterou do čtvrté kapitoly vsunul Daniel. Většina čtvrté kapitoly knihy Daniel se jeví jako přepis dopisu, který dal král rozeslat po svém království. V tomto dopise Nebúkadnesar mluví o své pýše a o své nepřičetnosti. Pokorně uznává Boží zásah do svého života.

Panovníci starověku by jen velmi nepravděpodobně o sobě psali něco znevažujícího. Prakticky všechny starověké královské dokumenty, které známe, krále oslavují a vyvyšují. A proto tento dokument, ve kterém král přiznává svou pýchu a své šílenství, po-

ukazuje na upřímné obrácení. Kromě toho, napsáním dopisu, ve kterém Nebúkadnesar popisuje svou zkušenost a pokorně vyznává Boží svrchovanost, jedná jako misionář. Nemohl si nechat pro sebe to, co prožil a co se naučil od pravého Boha. V králově modlitbě a jeho oslavě Boha (Da 4,31–34) se zjevuje realita zkušenosti, kterou Nebúkadnesar prožil.

Král má nyní jiný žebříček hodnot a rozpoznává omezenost lidské moci. V hluboké a upřímné modlitbě díkyvdání král vyvyšuje moc Danielova Boha a uznává: „Všichni obyvatelé země jsou považováni za nic.“ (Da 4,32) Lidé sami v sobě ani sami ze sebe nemají nic, čím by se mohli chlubit. Tato poslední zmínka o Nebúkadnesarovi v knize Daniel ukazuje krále, který je pokorný a vděčný, zpívá chvály Bohu a varuje před pýchou.

Samozřejmě, Bůh mění životy lidí i dnes. Ať jsou lidé jakkoli pyšní a hříšní, Bůh je tak milostivý i mocný, že se ze vzbuřeného hříšníka může stát Boží dítě.

Aplikace

Přečti si text **Fp 2,1–11**. Které myšlenky obsažené v těchto verších by nám měly s konečnou platností pomoci vzdát se vlastní pýchy?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

„Kdysi pyšný vládce se stal pokorným Božím dítětem, moudrým a milosrdným králem. Od této chvíle byl podřízen moci Nejvyššího, upřímně se snažil žít v bázni Boží a usiloval o blaho svých poddaných. Nebúkadnesar se nakonec přece jen naučil tomu, čemu by se měli naučit všichni vládci světa – poznal, že tajemství skutečné velikosti tkví v opravdové dobrotě. Svou oddanost Hospodinu vyjádřil slovy: ‚Nyní tedy já Nebúkadnesar chválím, vyvyšuji a velebím Krále nebes. Všechno jeho dílo je pravda, jeho cesty právo. Ty, kteří si vedou pyšně, má moc ponížít.‘ (Da 4,34).

Boží vůle se naplnila. Toto veřejné vystoupení, ve kterém Nebúkadnesar uznal dobrotu a svrchovanou autoritu Boží, bylo jeho posledním činem zaznamenaným v Písmu svatém.“ (PK 521; OSU 196)

Otázky k rozhovoru

1. „Pýcha vede ke všem ostatním neřestem: je to stav mysli namířený přímo proti Bohu. Zdá se vám to přehnané? Pokud ano, uvažujte o tom znovu. ... Čím je někdo pyšnější, tím více se mu hnusí pýcha u ostatních. Pokud chcete zjistit, jak moc jste pyšní, je nejsnazší si položit otázku: Jak moc mi vadí, když mě jiní znevažují nebo mě zcela ignorují nebo se mnou zacházejí povýšeně nebo se přede mnou chlubí? Chci tím říct, že pýcha člověka soupeří s pýchou jiného člověka. Je to proto, že já chci být tím nejdůležitějším ze všech, a proto mě zlobí, že tím nejdůležitějším je někdo jiný. Když spolu dva zápasí, nikdy se neshodnou.“ (LEWIS C. S.: K jádru křesťanství. New York: Touchstone, 1996, str. 110) Které z těchto myšlenek ti mohou pomoci vidět pýchu ve tvém vlastním životě?
2. V této i předchozích kapitolách se objevuje myšlenka Boží svrchovanosti. Proč je důležité pochopit toto téma? Jak nám sobota pomáhá pochopit důležitost Boží svrchovanosti?

Praktický závěr

- Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?

Podněty k modlitbám

- Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.
- Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?
- Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy:

_____	_____
_____	_____
_____	_____